

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr

Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számoltunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Cseugey Guszláv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

Nemzetiségek gyűlése Budapesten.

Megtörtént tehát s úgy történt, amint vártuk.

A mozgalom megindulása óta nem tekintettük a dolgot komoly politikai jelenségnek; megtiltotta ezt már maga az a körülmény, hogy kongresszusnak volt hirdetve, holott ilyet csak szervezett testületek küldötteinek gyűlése képezhet.

Nem vettük komolyan, nem hirdettük lapunkban a mozgalom egyes fázisait, mert tudtuk, hogy sem minékünk félnünk, sem pedig azoknak örülniök és remélniök nincs és nem volt mit rajta és tőle, akiknek nevét a mozgalom lepleül előrántani a szervezők szükségesnek tartották.

Meglepetéssel olvastunk a magyar sajtóban egyes hangokat, melyek a gyűlés betiltására biztatták a kormányt s adták e kolompoknak az olyan — nekik való — hangzatos címekkel a kezökbe a hatalmat, mint: *szabadalom ország-bontásra*. Már-már hajlandók voltunk beleszólni a vitába, mely a gyűlés megengedésének kérdésében felmerült, (hogy miért, azt előidézője sem tudná megmondani) de győzött mindig az a józan felfogásunk, hogy sokkal kisebb dologról van itt szó, minthogy a beharangozás ne nagyítani, hanem kisebbiteni tudná.

Hogy miről beszéltek e gyűlésen, azt megmondja az alábbi határozat-sereg, melyeknek meghozatala bizonyos lehetett előttünk a gyűlés előtt úgy, mint volt annak tagjainál, kik ezt a hosszú litániát rövid két óra alatt három nyelven letárgyalták.

Komoly célja e nemzetiségi népesödületnek azon kívül, hogy tagjainak a magyar székes főváros meglátására alkalom nyíljon, csak az lehetett, hogy a magyarokat felizgassák, meggondolatlan cselekedetre ragadják s előállhassanak vele a külföld előtt.

AZ „ŐRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

Mit beszél a nép?

Ma napság már szép Magyarországon még a verebek is a polgári házasságról cirkolnak. Ahol két ember van együtt meg egy pohár, a polgári házasság kérdése oda furakodik közéjük s a két atyafi úgy elpolitizál, úgy elbölcselkedik, hogy még a pohár bor is felmelegszik, nemcsak a két atyafinak az üstöke.

Valóban érdekes a vitakozó atyafikat végig hallgatni. Persze egyik is, másik is hallott hol itt, hol amott valamit a polgári házasságról s a szerint, ami megmaradt abból a memóriájában, igyekezik egyik kapacitálni a másikat. Megeshetik aztán a nagy buzgalomban az is, hogy egymást meggyőzvéen elveiket kicserélik s úgy küzdenek a másik pohár bor mellett tovább. Ime egy pár izlettető ezekből az okoskodásokból.

Tutyi János uram azt állítja: nem jó az a polgári házasság. Nem lesz az jó, mert a szélcsap a tüzes véru emberek minden héten asszonyt változtatnak. Elszeretik a más feleséget, mert hát esküt nem tesznek, nem félnék az istentől. A kontraktus csak olyan irás, amit ha szétrepesztenek, megszűnt a kötelezettség. Az egész polgári házasságból csak a fiskálisoknak lesz hasznuk, mert lesz annyi asszony-pör ahány asszony lesz a földön. Eretnekség az egész dolog, nem hiába eretnek volt aki kitalálta.

Azokban a külföld nem igen fog tudomást venni arról az egy esetről, mely a gyűlés rendjét — sajnos — megzavarta, hanem inkább meglepve fogja olvasni a 10-én hozott határozatoknak 3-án megjelent cáfolatát a *Behsies* Gusztáv könyvéből.

Ennyit a magunk részéről bevezetésül s adjuk át a szót a gyűlés szemtanujának:

A kudarc.

Addig vajudtak a nemzetiségi hegyek, amíg megszületett a néppárti egér. A nemzetiségi kongresszusra összegyűlt atyafiak egy ülésen, hamarosan elvégezték kis feladatukat: az ultramontanizmus szent lelke tüzes nyelv alakjában megjelent fölöttük, s most szétoszol a szeretetreméltó gyülekezet, lángoló szavakban hirdetni az ország oláh, tót és szerb lakosságának az egyházpolitikai törvények revízióját. Gratulálunk gróf Zichy Nándornak e meglepő sikerhez. Hiába való volt a nemes grófnak minden szabadkozása, hiába való nagyuri idegenkedése a hozzádörgölődni akaró, rosszillatú tömegektől: a néppárti programban je'zett meghívásra a nemzetiségek kongresszusa ma kedvezőbb feleletet adott.

Együtt vannak tehát szépen azok, akik a magyar állam liberalizmusát gyűlölik, a liberális állam magyar voltának gyűlölvél. Mangra Vazul ráborul Zichy Nándor keblére, Gavrilá Emil testvéri csókot nyom Steiner Fülöp ábrázatára, Ugron Gábor pedig el lehet készülve rá, hogy Mudron Pál igézően kecses mosolylyal lejt karjai közé. Igenis, a nemzetiségi forradalom ma kimondotta, hogy belemegy a néppárti lugasba. Belemegy s bolond volna, ha nem tenné. Ó, azoktól az uraktól, akik ma három nyelven hirdették a harcot a magyar haza ellen, egy nagy dolgot megtanulhatnak az ultramontanizmus nyílt és titkos bajnokai. Megtanulhatnak azt, hogy amire ők törnek, az a magyar államnak végveszedelmét, a magyar nemzetnek elzűllését

jelent. Lám, a nemzetiségi forradalom helyes szimattal kiérezte, hogy ebből az államszervezetből csak ki kell irtani a liberalizmust, ennek a nemzetnek a nyakára csak rá kell ültetni a politikai és felekezeti reakciót, s bátran megrendelhető a magyar államiség koporsója, nemzeti létünknek kriptája. Mért gyűlölnék a nemzetiségek mindent, ami magyar, s mért szeretik csupán a magyar *ultramontanokat*? Mert tudják, hogy e nemzetnek vitális ereje a szabadelvűség, mely ha elvész, Magyarország megdől s rabigába görnyed. Az új szivbeli frigy mézeshetei után gondolkozzanak a néppárt gyászmagyarjai erről a témáról, — s ha megállják pirulás nélkül a visszaemlékezést eddigi cselekvéseikre, úgy megérdemlik szövetségeseiket.

A kongresszus egyébként két silány eredményt adott. Azok, akik résztvettek benne, egy programot s egy hosszú orrot visznek haza. A program nem gyakorolja az újság ingerét. Lázító frázis-anyag a tettetett lojalitás mezében, elcsépelet valótlanágok, közhelylyé vált ferditések: ez az, ami benne található. Ha az a kis egyházpolitikai sziget nem volna a politikai trágárságok e tengerében, igazán kár volna a nyomdafestéket rávesztegetni. Hogy ők nem akarják az országot megbontani. Persze, hogy nem akarják; amit akarnak, mindössze csak annyi, hogy a *hegemónia hulljon ki a magyarság kezéből*. Ez pedig ártatlan törekvés, ugyebár? Propter discussionem lássuk csak milyen volna hát a mai magyar államnak a képe, ha a kongresszus rajongóinak álmai valósulhatnának? Volna itt a Szent István birodalmának helyén a tartományoknak egy konfederációja. Ez pedig nyilván nagyobbított mása lenne annak, amit a Nemzeti Szálló termében ma láttunk. A közigazgatás, a jogszolgáltatás és a parlament ügymenete hat nyelven folyna: oláhu, szerbül, tótul, ruténül, németül és (minthogy egyelőre

dol ez az átkos kormány! (no ennek az atyafinak Zichy Nándor volt a földes ura.)

Szabó András uram, aki nem esett a feje lágyára, mert ime már 14 év óta bírja egy nagy vegyes lakosságú felvidéki községnek, a kinek a szolgakíró is jó embere, a kálvinista pap meg kedves komája, azt mondja: Igenis kell a polg. házasság. Mi köze ahhoz papnak, püspöknek, pápának, hogy kit akarok elvenni. De meg Magyarországon nem lehet más hatalom, mint a *király* és a *népzet*. Nekünk nem kell a politikában se primás, se római pápa Kiki higgyen úgy, ahogy neki tetszik. Minek akarnak beleavatkozni a polgáros házassági dolgaiba a kath. papok? Az én házasságomat az én szívem köti meg, nem a pap áldása. Ha szeretem a feleségemet, ő meg engem, nem kell ahhoz hogy boldogok legyünk se pap, se dogma, se római pápa, boldogok leszünk ezek nélkül is: ha pedig nem szeretem a feleségemet, ő se engem, ha kilencvenkilenc püspök áldd is meg, ha hetvenhét szerb szentség lenne is a házasság, még se vagyok én boldog. — (no ez nyakas kálvinista.)

Ezek azon vitakozók voltak, akik egymást nem győzték meg s így elveiket se cserélték ki, hanem a pohár boruk az csakugyan megmelegedett.

Ha szerkesztő ur jónak látja jövőre azokat mutatom be, akik elveiket kicserélték, borukat megitták s úgy folytatják tovább a vitakozó bölcselkedést.)*

Szeocsódy.

) Örömmel várjuk.

Szerk,

mi magyarok is itt vagyunk és talán csak nem fogunk éppen bennünket jogtalan páriákká degradálni) tehát magyarul is. Még pedig nem fakultatív e nyelvek valamelyikén, hanem valamennyiükön egyszerre. Így kívánja azt a teljes jogegyenlőség, a tökéletes paritás. Hanem azért valami prezidiális hatalom-féle mégis csak volna ebben a konföderációban is. A ma bemutatott mikrokozmos úgy látszik a dicső oláh nemzetiséget, — vagy akkor már oláh nemzetet — szándékozik ezzel a szereppel felruházni. Olyasféle prezidiális állás volna ez, mint amilyen Poroszország a német államok birodalmi szövetségében. Nem tagadható, hogy ez a kép eléggé csábító. A bábeli nyelvzavar a politikai célszerűségek rangsorozatába emelve. Hat nyelvű közigazgatás, hat nyelvű judikatura, hat nyelvű parlament. Milyen egyszerű szerkezet s mily hihetetlenül könnyen kezelhető! Az itt élő nemzetek pedig drákói törvényekkel rászorítottának a nyelvtudomány művelésére. Az anyák büntönbüntetése terhe mellett köteleztetnének, hogy csupa Mezzofantit szüljenek. Aki iskolaköteles korában hat nyelvet nem beszél, azt ledobják a tarpeji szikláról. Honárulás számba megy minden arra célzó kísérlet, hogy a nemzetiségek egymás között valamelyiknek a nyelvén érintkezzenek. Nem, beszéljen kiki a *magyar* nyelvén: így kívánja azt a jogegyenlőség és a nemzeti önérték. Az oláh a szerbbel oláhu, a szász a tóttal szászul társalog. A nemzetiségi forradalom politikai erkölcsében hallatlanul vétkezik a saját nemzete ellen, aki hitvány praktikus okokból más nemzet nyelvén beszél. Ha nyáron farsang volna, karneváli bohózatnak néznék az egészet. S mert farsang nincs, hajlandók vagyunk azt hinni, hogy a Nemzeti Szálló-ban összegyűlt honfitársaink otthon felejtették az eszüket.

Ez a nyelvkérdés a megülő betűje az egész nemzetiségi bolondságnak. Az uraknak nincs kifogásuk az államnyelv ellen, nem is lehet, mert egységes államnyelv nélkül hatféle ajku tizenhét milliónyi tömeget kormányozni nem lehet. Ők csak a magyar államnyelvet nem akarják. S mivel a szerb nem fogadja el az oláh, az oláh nem a tót államnyelvet, hát a papiroson, amely türelmes, mind a hat nyelvet az államnyelv rangfokára emelik. Ez a prozódia komolyan nem is tárgyalható. Az ilyesmit el lehet szavalni egy illuminált gyülekezetben, de komoly emberek közt komolyan beszélni nem lehet róla. Marad tehát az államlét egyetlen mentőeszközül valamely egységes államnyelvnek optálása, amelyen a közigazgatás adminisztrál, a bíróság jogot szolgáltat, a parlament tanácskozik. Lehetne ugyan ilyen államnyelvvé a volapüköt vagy a pasilinguát választani. Ekkor aztán egyik nemzetiség sem panaszkodhatna jogtalanságról. Hanem akkor az oláh, szerb, tót népiskolákban a magyar nyelv helyett a volapüköt vagy a pasilinguát kellene tanítani. Az állapot tehát semmivel sem volna jobb a mainál, mikor a népiskolákban szintén kötelező az államnyelv tanítása, csak hogy ez az államnyelv történetesen nem a volapük, hanem a magyar. De vajjon kit vádolnának be akkor más ajku felebarátaink Európa színe előtt?

(Vége köv.)

EGYHÁZI ÉLET.

A lelkeszi hivatalok egységesítése és az egyházi adók rendszere ügyében 1895. aug. 5-én Tornán tartott papi értekezleten Vécsey József egyházm. gondnok a következő beszédet mondta:

Tisztelt értekezlet!

Folyó évi április hó 17-én a perkipai egyházban tartott egyházmegyei közgyűlést megnyitó beszédemben rámutattam azon kóros állapotokra, amelyek legközvetlenebbül veszélyvel fenyegetik egyházi életünk jövőjét s hogy addig, míg azok körülményeké gondoskodás, becsületes törekvés és jó akaratú eltávolíthatók, minden lehető tegyünk meg arra, hogy rámutatván az égetősebbre, annak orvoslási módját is megjelölve, a kibontakozás nehézségeivel bárminők legyenek is azok, megküzdési kötelességemnek ismerem.

Ha átgondolom — azon egyéni érdek — és a megszokottság által feltámasztott karöltve járó ellenséges indulatok egész tömkelegét, amelyek az én egyéni nézetemmel szemben,

a küzdelemnél szervezkedni s ha figyelembe veszem még azon fegyvereket is, amelyeket ellenem használni fognak, akkor összetett kézzel s az egyéni érdek hálás köpenyébe burkolódzva, nekem is jobb lenne az idők folyását a predestinációba vetett vak hittel néző nagy tömeg között néma szemlélőnek beállanom. De ezek, amennyire mélyen megrendítenek, éppen olyan mértékben felemelnek azok lelkeim mélyében fakadó meggyőződésem folytán, hogy minden mellékes érdektől menten kötelességemnek tartom egyházunk jövőjének biztosítására nézve mindazokat megtenni, amelyek állásomból folyó kötelességeim, de kötelessége az minden egyes egyháztagnak is, ki nemcsak névleg, de tényleg vallásunk hívének vallja magát.

Ha egyházi életünk multját feltáró történeti eseményeket vizsgáljuk s abból nemcsak az öröm és fájdalom váltakozó érzéseit vonjuk le tanulságnul, hanem azokban élő példaként előttünk elvonuló események szálait s azoknak okait nemcsak rajtunk kívül, hanem egyéniségünk és szervezetünkben is keressük, ha nyomokat fedezünk fel, amelyek az elfogulatlanul gondolkodó odakényszerítik, hogy egyes eseményekért önmagunkat és intézményünket is a történelem ítélőszéke elé állíthatja, akkor a lelkiismeretünk megnyugtató s a reánk nehezülő felelősség kettős érzelmé, kell, hogy felköltse bennünk azon kötelesség érzetét, hogy az okokat elhárítsuk s abból erőt és bátorságot merítsünk azon kitűzött célunk elérésére való törekvésünkhöz, amely egyedül a közjó és közmelegnyugvás előmozdításában találja fel törekvése alapját.

Ma a változott viszonyok által teremtett egy nevezett materialis irányu korszakem által szaturált emberi társadalomban s ahoz idomult állami szervezetben, vallásunkat pusztán evangelizálással, úgy ahogy, ha felbirjuk is tartani, de azt fejleszteni képtelenek leszünk, még pedig azért, mert egyházunk szervezetében nincs meg az a kapocs, az evangéliumban vetett hiten kívül, amely egyházunknak megadná azt az erőt, azt a hatalmat, amely multjánál, hivatásánál és szellemi erejénél fogva is méltán megilletné.

A közös érdekek szálait összefogó ezen belső egység hiánya volt oka a multban sok olyan eseménynek, amely egyházunk fejlődését megakadályozta s kifelé való hatását megsibbasztotta.

Ha lelki világunkat összekötő az evangélium szálai mellé még egyházunk szervezetében is egy egységesítő erőt állítunk be, hogy annak mi lesz az eredménye, azt hiszem azt bizonyítanom is felesleges, mert azzal mindazok, akik az egységben rejlő tényezőkről a legtávolabbi fogalommal birnak, tisztában lehetnek.

Ezen elvi álláspontom kiegészítésül e helyütt megjegyzem, nehogy félreértésekre adjak okot, miszerint ezzel én intézményünkben nem a centralizációt akarom beültetni, mert annak én hiva nem voltam és nem leszek soha, mert mint fent jelzett beszédemben is kifejtettem, hogy egyházi életünk különböző ágazatainak kezelésénél az eddigi teljes függetlenséget feltartani kívánom.

Ezen elvi meggyőződés, mintegy kiegészítő részét képezi az eddigi egyházi adózási rendszerünknek, sem a méltányosság, sem az igazság, sem vallási érzésünk, sem az általunk vallásunk hitelvei alapján hirdetett eszmékkel össze nem egyeztethető rendszere.

Ezen két kardinális kérdésnek — a már általam a perkipai közgyűlésen kifejtett elvek kiegészítésül — miként leendő megoldása s annak teljes megvilágítása végett még a következőket terjesztem elő:

Nézetem, meggyőződés, a lelkeszi hivatalaink rendszeresítésére, fentartására és azaz járó javadalmazás kérdéseinek egységesítése lévén, ezzel mint kiindulási alappal kell első sorban foglalkoznom.

Lelekési hivatalaink eddigi javadalmazási rendszerének megváltoztatását, mintegy kényszerítő okokra már rá mutattam. Lelekési hivatalaink helyzete ezen kérdésben elfoglalt álláspontom kinyilvánítása óta, látszólag változott, annyiban, hogy az év tavaszán tartott konventi gyűlés alkalmával lelkeszeink fizetésének minimális összege az eddigi 600 frtról 800 frtra céloztatik felemelni, abban az esetben, ha ezen cél elérhetésére az államtól kért

négyezerötvenezer frt segély egyházunknak meg lesz adva.

Hát hiszen megengedem, hogy ha az állam megadná ezen csekély összeget, akkor látszólag egy lépéssel előbbre haladtunk, de azt a kérdést, ami az én javaslatomnak lényege, távolról sem oldottuk meg.

Mert nekem nemcsak az a célo, hogy lelkeszeink részére a mindennapi tengődést, úgy, ahogy biztosítsuk, hanem az, hogy azon tántogó úrt is, amely lelkeszeink fizetése között a jelenlegi szervezetbe van, addig hidaljuk át, míg abba az ürességbe egyházunk épülete be nem roskad, mert én feltéve, hogy 800 frtra felemelhesük is a minimális fizetést, ezen összeget sem tartom olyannak, amely vonzaná a tanuló ifjúságot, ezen különben szép és lélekemelő lelkeszi pályára, különösen azért, mert az emelkedés lehetősége, anyagi helyzetünk javulása olyan mértékben, amint előkészültsége és kifejtett munkássága folytán azt méltán elvárhatná, csaknem teljesen ki van zárva, sőt az mentül jobban lenne arra szükség, az idők folytán annál nagyobb teherrel nehezedik reá.

Ha valaki úgy gondolkozik, hogy a palást palást marad, akkor is, ha az kopott és foltos is s mindegy, ha annak viselője éhező gyermekének egy darab kenyert sem adhat, vagy gyermekeit a szükséges nevelés és ruházattal el nem láthatja, akkor azt ez a rendszer teljesen kielégítheti.

De ha elfogulatlanul vizsgáljuk azt a kérdést s összehasonlítjuk akár a selyem palástot, vagy kopott foltos palástot viselő egyének helyzetét a hasonló társadalmi állásu egyének helyzetével? s vizsgálat tárgyává tesszük azt, hogy a lelkeszi palást viselésére egyenlően jogosítottak között, miért van ezen szembeeszköz különbség? akkor, midőn az egyenlőség ideális elvét minden lépten nyomon hangoztadjuk, akkor, amidőn ezen eszmét, mint a lehetőleg megközelíteni való célt tűzik az emberek törekvésük elé!!

Vége köv.)

TANÜGY.

Uj tanár a soproni ev. theológián.

A dunántúli ev. egyházkerület iskolai nagybizottsága f. é. július 29-én Sopronban tartott rendkívüli ülésén a soproni ev. theologia egyháztörténeti tanszékére 4 pályázó közül 13 szavazattal 1 ellenében *Holzhammer* Jánost hívta meg.

Tandijmeutesség az állami középiskolákban. A vallás- és közokt. miniszter a következő rendeletet adta ki: Elhatároztam, hogy azon középiskolákban, melyeknek főlvélteli és tandija az állampénztárba vagy a vezetésem alatt álló minisztérium kezelésében lévő alapokba folyik be, a tandij-fizetés alól való fölmentés jogát magukra a tanintézetek vezetőire ruházom. Ez elhatározásomat két indító ok vezérelte: 1. Apasztani akarom, különösen a felsőbb adminisztrációnál az írásbeli munkát és növeszteni óhajtom az intézetek közvetlenségét. 2. Emelni akarom a tanintézetek vezetőinek erkölcsi súlyát, a midőn még egy újabb módot nyujtok nekik az érdemesség jutalmazására, ezzel az ifjúság közvetlen serkentésére s az intézethez való ragaszkodásuk nagyobb lekötésére. A tandijügy e sarkalatos pontjának megváltoztatása új szabályzat kidolgozását tette szükségessé, mely alkalommal ugyancsak e tén az adminisztráció egyéb egyszerűsítésére is törekedtem. A midőn e szabályzatot a kellő számu példányokban a főigazgatóságnak megküldöm és pedig azzal, hogy a jövő 1895-6. tanévvel lép életbe, nem mulaszthatom el a főigazgatóság útján az érdekelteknél tanári testületek figyelmét a dolog erkölcsi fontosságára felhívni. A fölmentést a tanári testületek, meghallgatása mellett az igazgatók fogják gyakorolni. Hogy a végelhatározást az igazgatókra ruházom, oka csakis abban rejlik, mert a személyes felelősség különösen vagyoni dolgokban biztosabban érvényesíthető, mint a testületi felelősség. De hogy az igazgatók a felelősséget könnyebben viselhessék, okvetlenül szükséges, hogy a tanári testületek mint a szülőök vagyoni viszonyainak s a tanulók törekvésének több oldalú ismerői, mindig oly igaz tanácsokkal szolgáljanak az igazgatóknak, mely neki biztos támaszpontot nyujtson elhatározásához, hogy az-

után ez elhatározás az ifjúságnak a nevelésben annyira fontos példaadással is szolgáljon az igazság gyakorlására. Ez új eljárás csakis ily módon válhatik a tanintézetek javára s nem kételkedem, hogy a tanári testületek s az igazgatók meg fognak felelni a bizalomnak, melyet az oly tanintézettől, melynek eljárása helyességéhez kétség férhetne, meg kellene vonnom s más intézkedéssel pótolnom. A szabályzat a felmentés határát százalékokban állapítja meg, melynek az egyes tanintézetekre nézve az eddigi számadatok alapján a helyi viszonyok figyelembe vételével fognak kiszámítani. Utasítottam számvevőségemet, hogy a százalékokat haladéktalanul állapítsa meg, s a százalékok még az évi augusztus hóban fognak közölni a főigazgatóság útján az egyes intézetekkel. Különösen a kezdet nehézségeinél elvárom a főigazgatóság kétszeres ellenőrzését ez ügyben.

Tanítóválasztás Debreczenben. A Debreczeni ev. ref. egyház — írja a H—k — egy tanítói és két tanítónői állásra közelebb országos pályázatot hirdetett. A tanítói állásra különböző helyekről 23 pályázat jelentkezett, akik közül az iskolaszék ötöt ajánlott, valamennyi a legjobb bizonyítványokkal rendelkezik. Az ajánlottak közül egyik Belényes vidékén kitűnő szolgálatokat tett a magyarság ügyének, másik egy vidéki város szellemi és társadalmi életben igen tevékeny szerepet játszik. És a presbiterium mellőzte az iskolaszék által ajánlottakat. Megválasztotta nagy szótöbbséggel a helybeli függetlenségi párt egyik nem rég elhalt vezérszerepet játszó tagjának a fiát, aki a tanítóképezdén többször megbukott, aki a vizsgákon mindig csak kegyelemből bocsátatott keresztül és aki mint segédtanító sem szolgált rá arra, hogy érette jeles pályázók mellőztessenek a választásnál. A presbiterium ez az eljárása nagy feltűnést okozott a tanító-ügy iránt érdeklődő közönség körében. — Meg fog engedni t. laptársunk, ha e közleménynek alaposágát kétségbe merjük vonni, s ítéletünket addig felfüggesztjük, míg azt saját értesüléseink meg nem erősítik.

Állami tanítók fizetés emelése. Megbízható helyről értesülünk arról, hogy dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi min. kir. miniszter az állami elemi iskolai tanítók és tanítónők legkisebb fizetését az 1896. évi költségvetését 500 forintban irányozta elő. A minisztertanács és törvényhozás köteletségének egy részét fogja teljesíteni, midőn a miniszter tervet elfogadja.

A millenniumi állami iskolák. Az országgyűlés által megszavazott 400 állami iskola közül Szatmármegyére 32 iskola jutott, melyek a millenniumra felállítandók lesznek. A megyének kir. tanfelügyelője millenniumi állami iskolák közül legalább tízet még az idén fel akar állítani s erre nézve a munkálatok a tanfelügyelőségénél serényen folynak. Maga a tanfelügyelő Kovács Béla kir. tanácsos, most sorra utazza be az egyes pontokat, s a szervezés munkáját személyesen végzi. Igen nagy nehézséget gördít a szervezés elé azon körülmény, hogy a legtöbb helyen nem lehet kapni megfelelő alkalmas épületet, hol az iskola elhelyezhető volna; hiszszük azonban, a tanfelügyelőknek sikerülni fog ezen akadályokkal megküzdeni s munkálkodásnak meg lesz a kívánt sikere.

Az új iskolaév. Az Országos Kisdédóvó Egyesület kisdédóvónő képzőjében (Szegényház-tér, 7. szám) szeptember elsején és 2-ikán lesznek a felvételek a jövő iskolaévre. A felvételtől folyamodhatnak a IV. polgári iskolai, vagy vele egyenlő rangú osztályt végzett nők, továbbá azok akik megfelelő vizsgát tesznek le, a kisdédóvónői pályára alkalmas testi épységük, tiszta hangjuk és jó zenei hallásuk van. Az első évfolyamra körülbelül hatvan rendes növendéket vesznek fel, akik közül huszan ingyen benlakást és ellátást is kapnak. A többiek bejárók, vagy ha van hely, havi 20 forint bennlakók lehetnek. Tandij nincs. Külön meghívót nem kapnak a folyamodók, hanem szeptember 1-én kötelesek az intézetben jelentkezni s felvételi vizsgát tenni. A keresztlevéllel, iskolai, hatósági (erkölcsi s orvosi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodásokat augusztus 20-ig Nagy Gábor egyesületi titkárhoz (I. Krisztina-körút 49. szám) kell benyújtani.

Új iskolalátogatók. Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter levelet kü-

dött közéletünk több kiváló emberének, köztük ellenzéki képviselőinek is, azzal a fölhívással, hogy nyilatkozzanak, vajon hajlandók-e valamely alsóbbfokú intézetben az iskolalátogató tisztelet elvállalni. A miniszter a levélben kifejti, hogy nagyon fontosnak tartja az iskoláknak olyan jeles férfiaktól való ellenőrző látogatását, akik díjazásra nem számítva, csakis az ügy iránt való érdeklődésből hajlandók áldozatot hozni.

A budapesti állami nőipariskolában VIII. Szentkirályi-utca, 7. sz. a seirátás a jövő tanévre szeptember hó 1. napjától 4. napjáig tart. Az állami nőipariskolák célja és feladata, hogy a női munkák rendszeres gyakorlati tanításával és az ahoz, továbbá a kisebb női munkálatok vezetéséhez szükséges elméleti szakismeretek tanításával, fiatal nőket a női munkák készítésével foglalkozó üzleteknek hasznos segédmunkásaivá képezzen olyan módon, hogy az ilyen nők közül azok, kik később is önjelöltek lesznek utalva gyakorlati képzett-ségek tovább fejlesztése, illetve kiegészítése után önálló gyakorlati működésre, női munkálatok vezetésére is képesek legyenek; a család körében foglalkozó nőknek a különböző női munkák készítésében alapos képzést nyújtson. Az állami nőipariskoláknak ez idő szerint négy szakosztálya van u. m. a fehérnemű-varró, a fehér, színes és műhímző, végre a felsőruha-varró és divataru cikkeket készítő osztály. Az intézetbe rendes tanulóul felvételnél olyan leányok, kik a 14. életévüket betöltötték s legalább az elemi népiskola hat osztályát vagy a polgári iskola második osztályát sikerrel elvégezték. A tandij az egész évre 30 forint. — Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál az igazgatóság.

Az eperjesi ev. ker. coll. gimnasiunban és a tanítóképzőben a beiratások szeptember 2-től szeptember 4-ig bezárólag tartanak s az előadások szeptember 5-én kezdődnek; a jogi- és hittani akadémiákban pedig a beiratások szeptember 1-től szeptember 8-ig tartanak s az előadások szeptember 9-én kezdődnek. A megnyitó-ünnepély szeptember 8-án délelőtti 11 órakor, a coll. nagyteremben fog megtartatni. A főgymnasiunban a felvételi és javítóvizsgálatok augusztus 30. és 31-én tartanak. Felvételi vizsgálat kötelező a gimnázium I. osztályába lépő azon tanulókra nézve, a kiknek a negyedik elemi osztályról kielégítő bizonyítványuk nincs, es ezen vizsgálatért díj fizetettik. Különben pedig az ilyen bizonyítvánnyal ellátott tanulók, valamint minden más tanuló, a bizonyítvány alapján vétetnek fel. A gimn. I. osztályába csak oly növendékek vétendékek vétetnek fel, kik életük kilencedik évét betöltötték. A gymn. tanulók valamennyien, tehát nemcsak azok, kik gimnáziumunk bármely osztályába először kívánnak felvétetni, hanem azok is, kik máris tagjai voltak intézetünknek, a nm. minist. 1885. évi február 26-án 3964. sz. a. k. rendelete értelmében kötelesek beiratásuknál keresztlevelüket, illetőleg hiteles születési bizonyítványukat felmutatni; azok pedig, kik életük tizenkettedik évét betöltötték, kötelesek azonkívül orvosi bizonyítvánnyal igazolni, hogy másodizben védhímlőtőltsanak sikerrel vetették magukat alá, vagy a legutóbbi 5 év alatt valóságos hímlőt állottak ki, esetleg hogy a törvény értelmében fel vannak mentve a beoltás kötelezettsége alól. Akik tanulmányaikat magánnevelésben folytatták és az intézetnél magánvizsgálatot tenni kívánnak, kötelesek magukat a tanév kezdetén az intézet magánnövéndékeiként beírtni, még pedig a megelőző osztályról szóló hiteles kielégítő bizonyítvány és keresztlevél, illetőleg születési bizonyítvány alapján. A gimnázium a jövő tanévben is mindenben a nm. m. kir. vallás- és közokt. miniszterium közvetlen vezetése alatt álló gimnáziumokban érvényes tantervet fogja követni, és így az 1890. évi XXX. törvény cikk értelmében a görög nyelv tanítását pótló tanfolyam, mely a most lefolyt tanévben már 4 felsőbb osztályban életbe volt léptetve, a következők 1895–96. tanévben is — a görög nyelv tanítása mellett — a törvénykövetelte módon fog berendeztetni. A tanítóképző-intézetbe való felvételre nézve utbaigazítást nyújt az ezen intézetről szóló külön jelentés. A theologiaiba s a jogakadémiába a felvétel az érettségi bizonyítvány, vagy a mult évi index alapján történik. Jegyzet. A coll. jótétemények-

ben (tandij- és tépdijjelengedés és ösztöndíj) a tanulók valásfelekezeti külömbőség nélkül részesülnek. Eperjesen, 1895. augusztus hó 9-én. Hörk József, coll. igazgató.

UJDONSÁGOK.

Lapunk felelős szerkesztője Sárospatakról már végleg átköltözött Debreczenbe. Azonban augusztus hó folyamán Tisza-Füreden, Heves-megyében fog tartózkodni, mint azt már egy ízben jeleztük is.

Budapesti szenzációk. Mikor a nemzetiségi népgyűlés még csak árnyékát vetette előre, már akkor gondoskodott a véletlen arról, hogy a lapoknak legyen miről írni. A kispesti családirtó históriája egy hét óta tölti a hasábot; utána közvetlenül Chászár Károly erdész agyonlőtte Deutsch Lajost, a Haas és Deutsch cég főnökét. Nosza volt már mit írni! Haas és Deutsch! az ultramontán sajtó kedves két embere ismét pennavégre kerülhet! Hasábot telnek azóta vele újra, különféle alcímekkel, egyik másik lapban tárca is kikerül belőle, sőt vezércikkeket is láttunk, s hogy ki ne fogyjunk a szenzációból, még egy derék marakodás is fejlődött belőle a nemzeti párt volt és jelenlegi lapjai között. Az utóbbi, az Nemzeti Ujság újra a híres cég lapjának nevezte az előbbit, a Pesti Naplót, mint tavaly május óta annyiszor, ez pedig a senki lapja nevezetre keresztelte el a Kaas-Ivor-féle lutheránus-ultramontán ujságot. — De még ez sem elég erre a nevezetes hétre: pénteken történt a nagy eset, hogy megkerült a posztkiszli. Ellopta annak idején Csombor Imre postaszolga és Subisich József dalmata hajóslegény kisült most, mikor a büntetés tekintetében a dolog elévült, de kártérítés tekintetében hasznos időben, mert a tettesek elég okosan (vagy okatlanul) ingatlanokba fektették a lopott pénzt s azoknak jövedelmeiből még szereztek is: a kincstár kára tehát megtérül. — De még ez sem volt elég, szombatra egybegyűltek a nemzetiségek s megtartották kongresszusnak hirdetett s népgyűlésnek engedélyezett sokadal-mukat a nemzeti szállóban. S ekkor sült ki, hogy budapesti kollegáink megittasultak a sok szenzáció mámorától s nem restelték bolondot elkövetni annyi nép előtt. Másképen nem magyarázhatjuk azt az ügyetlenséget, a melyet a magyar hírlapírók nevében Jancsó Benedek dr. a budapesti I. ker. gimnázium tanára s a Hazánk rendes munkatársa elkövetett. Ha ezt meg akarták tenni, bizony kár volt heteken át fitymálni ezt a sokadalmat a budapesti lapoknak. Amennyire mi Jancsó urat ismerjük, az ő komolysága nem fér össze azzal a tapintatlansággal, amelybe beugratták. Végül hogy egy kisebb is legyen, amelyhez már az egyházpolitikának is köze van. 8-án, csütörtökön Károlyi Gábor gróf és Keréskényi Gyula érdi esperes plébános Eötvös Károly politikai viselkedése miatt összegazemberezték egymást kölcsönösen aminek a vége az lett, hogy keréskényi asztaltársa, Bein ügyvéd kihívatta Károlyi Gábort s ez nem fogadta el, mondván, hogy neki Bein-hoz semmi köze. Szóval nem lehet panasz az ugorka szezonra Sztambulov-gyilkosság és királyi találkozó, valamint anyakönyvezetők nélkül sem.

Az első polgári házasság Gyöngyösön. A Mátravidék kies városában, Gyöngyösön, egy államtisztviselő lép elsőnek a polgári házasság kötelékébe. Farkas Lázár r. kat. vall. pénzügyi felügyelő a vőlegény, aki a napokban jegyezte el Gyika József zsidó vallású huszárörrmester leányát: Annuskát. Esküvőjük az új házassági törvény életbelépésének napján lesz.

A keresztények üldözése Kinában. Az utóbbi időben többször adtak hírt a lapok a kínai keresztény-üldözésekről. A legújabb hírek ez ügyben ezek: Rómából telegrafálják: A Corriere szerint XIII. Leó pápa Vilmos császárnak levelet írt, melyben a kínai katolikus missziók oltalmazását kéri. Hongkongból telegrafálják: Tegnap délután egy dühöngő népcsoport megtámadta Fu Csenben (Kanton szomszédságában) az angol és amerikai missziókat és szétrombolta a kórházakat. A misszionáriusok egy része Saninba menekült, más része Fu-Csenben maradt. A kínai kormány egy ágyunaszádot küldött a rend

helyreállítására. Azt beszélnek, hogy rövid idő alatt Kanton provincia összes missziót szét fogják rombolni. Ku-Csengben, most érkezett tudósítások szerint, a barbár hordák föllépése még brutálisabb volt, mint eleinte hitték. A keresztény hittérítők már régebbi idő óta panaszkodtak a kínai hatóságok üldözése miatt, de senki sem vetett ügyet panaszukra. Most, a ku-csengi vérfürdő után bizonyára föllépnek a kínaiak barbarizmusa ellen. A Timesnek ezeket jelentik Sangaiból: A Fo-Kien tartományban alapított ku-csengi missziótelepet lerombolták s 20 angol alattvalót lemészároltak. Stewart hittérítőt nevével és egyik gyermekével együtt, a felgyújtott házba vetették; Yellow és Marshall apácaikat, a két Saunders és Gordon nővért s Newcombe nővért karddal és nyársal megölték. Codrington nővért halálosan megsebeztek. Stewart egyik fiának térdét összeszúzták, másik fiának szemét kiszúrták. Philipps lelkész, Gregory dr. és Hartford nővér Fu-csuba menekültek. Az utóbbi kettő szintén megsebesült. Más jelentések szerint az asszonyokat és gyermekeket borzasztóan megkínózták és megbecstelenítették. A mandarinok három napig titkolták ezt az esetet, de Fu-csuban híre terjedvén, Bixot amerikai konzul nagyobb csapat önkéntessel hajón a kegyetlenkedés színterére sietett. Stewart hét gyermeke közül ötöt megöltek. Sanghaiban az angol és amerikai konzulok ellen el vannak keseredve, mert nem vették figyelembe a kínaiak mindinkább nyilvánuló keresztény-gyűlöletét. A ku-csengi misszió föllállításánál már eleve megmondták, hogy az odamenetel fölé az öngyilkossággal. Fu-csúból azt jelentik, hogy egy 70 mérföldnyire fekvő másik női hittérítő telepen is megöltek öt asszonyt és több gyermeket. Hasonló mézszárlások 1870-ben voltak Tiencsinben.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

A polgári házasság és a papság.
A „Hazánk” szerkesztőjéhez a következő levél érkezett: »Keczel, aug. 5. Teljesen meg vagyok róla győződve, hogy ha szomorú egyházipolitikai viszonyaink tényleg a nyakunkba szakadnak, főpásztoraink meg fogják adni minden irányban a tiszta tájékoztatást; azért nem vélem feleslegesnek az eszmék tisztázását. Jó kedvvel is olvastam a Magyar Állam * jegyű, jeles tollú írójának utmutatását, melyben a lelkeskedő papságot inti, hogy ha majdan a polgári házasság bekövetkezik, a megkötéshez netán szükségessé váló anyakönyvi kivonatokat tagadja meg, mert ha kiadja, bűnrészes lesz abban a párosodásban, mely az egyház szemében ágyasság. Nem értvén azonban egyet a dicséretes jó úrral, ellenkező véleményemet irtam meg az Államnak, közleményem azonban papir-kosárba került. Jogát a szerkesztőnek kétségbe nem vonom, de eljárását sem ildomosnak, sem okosnak éppenséggel nem mondhatom. Mert oly íróval áll szemben, kiről már 1873-ban úgy nyilatkozott a magyar egyházi tudományosság ragyogó csillaga, Nogáll János ömeltősága a »Religió»-ban, hogy nevével mindenütt találkozhatni, ahol az egyház szent érdekei a sorompók elé parancsolnak s nyilatkozatai európai látkörre vallanak. Tegyük, hogy ezt nem tudták, azt azonban nem ignorálhatták, hogy az Államban éppen én voltam 1890-ben is az úgy csufolt hecckaplányok vezetője, tehát akár papi állásomnál, akár beigazolt egyházi ismereteimnél fogva, ha nem több, legalább annyi illetékességem van a dologhoz szólni, mint a * jegyű derék urnak. Észjárásom pedig a következő: A Magyar Állam tulhajt. Minek belovagoltatni azt a lelkeskedő papságot, a pénzbirosgba, esetleg a börtönbe? Miről jó az, midőn abszolúte nincs szükség rá? A katolikus erkölcsan elvei szerint: omnis supponendus bonus, nisi probetur malus. Jót kell feltételezni mindenkiről. Fel kell tehát tételezni, hogy a házasságra lépni szándékozó pár, ha polgári kötelességének eleget tett, egyháza elveit is tiszteletben fogja tartani s elmegy papjához is a templomba, hogy lelkiismeretét is megnyugtassa. Így nemcsak, hogy nem tagadom meg neki az esetleg szükséges okmányokat, kivonatokat, hanem mivel kötelességet tőlem telhetőleg a hívek anyagi érdekeit is őrszettel kísérem, figyelmeztetem, intem

is őket, hogy feltétlenül menjenek az állami közeg elé frigyüket bejelenteni, mert gyermekeik állami törvényesítést csak így nyernek, az örökösödésnél a bajokat csak így kerülnek el. Aki nem így tesz, helytelenül cselekszik s nem érti dolgát. Ezt mondom az ultramontánnak keresztelt pap, kinek a háta megett több mint 30 éves egyházi irodalmi meglehetősen jelentékeny működés van, kit, ha hivatalosan forradalmárnak deklaráltak is, teljes életében konzervatív voltam. Csak azon esetekben szabad, sőt kell is megtagadni a polgári házassághoz szükséges okmányokat, ha látja a pap, hogy oly viszonyok forognak fenn, melyek mellett elvi szempontból lehetetlen az egyházi esketés. A dolog igen komoly, tisztelettel kérem a sorai közlését. *Tomesányi János*, kalocsa-megyei áldozár. — Csak azt nem értjük, hogy az utolsó esetben miért kell megtagadni a szükséges okmányokat?

Elítelt katonaoorvos. Skarván Béla dr. cs. és kir. katonai segédorvost a kassai katonai ítélőbíróság megfosztotta rangjától, diplomájától, és szabadságától. Ez a súlyos ítélet, mely ritkítja párját, azért érte Skarván doktort, mert megtagadta a katonai szolgálatot és hadseregellenes nézeteket hangoztatott. Skarván doktor, a kassai 20. számú helyőrségi kórházba tavaly október elsején vonult be, buzgó olvasója volt Tolsztoj, a nagy orosz író műveinek s lassankint rajongás töltötte el annak eszméi iránt. Teljes lelkével átadta magát ezeknek, a modern intézményeket ostromló eszméknek, meggyűlölte a katonai szolgálatot, a hadsereget és ez év márciusában, mikor már csak hat hetet kellett volna egyenruhában töltenie, föllázadt a szolgálat ellen. A kórház parancsnokságához a P. N. szerint ezt a levelet intézte:

»... Nagyon nehéz küzdelmet állottam ki, — írja a levélben — de végre engedelmeselem a lelkiismeretem parancsának s a katonai szolgálatot megtagadom. Megtagadom azért, mert a katonaság és a hadsereg kizárólag az egyesek hatalmi céljának fentartására való.

A hadsereg az emberiség átka és az igaz keresztény lelkiismerete tiltakozik az ellen, hogy az evangéliumi emberkeret ellenére ilyen természetellenes célokat szolgáljon.

Nem igaz az az ellenvetés, hogy a katonaoorvos nem tekinthető rendes katonának. Az az állítás pedig, hogy a katonaoorvos tisztán a humánizmust szolgálja: hazug.

A katonaoorvos is csak arra való, hogy a militarizmust, ezt az éhező molochot teljes erejében segítse fentartani, hogy gyalázatos céljait annál sikeresebben elérje. . . .

A levél óriási megütközést okozott az orvos kollegái közt. Maguk a törzs és főorvosok jártak közbe nála, hogy vonja vissza levelét, a dolgot nem történtnek tekintik. Skarván dr. azonban hajthatatlan volt. Az sem birta levele visszavonására, hogy menyasszonya van, a kit, állítólag, rajongásig szeretett, holott tudhatta, mi következménye lesz a dolgának. Ezek után a katonai hatóságok azt hitték, hogy a fiatal orvos megőrült. Letartóztatták és Kassán és Bécsben katonai kórházban heteken át megfigyelés alá vették. Az eredmény az volt, hogy Skarván doktort szellemileg teljesen egészségesnek és beszámítható állapotban levőnek (?) nyilvánították. Visszaküldték Kassára a helyőrségi fogházba és három havi vizsgálati fogás után a bíróság ezt az ítéletet hozta:

Dr. Skarván Béla császári és királyi segédorvos helyettes, ki a katonai szolgálatot megtagadta és államfelforgató eszméket vallott, rangjának elvesztésére, három hónapi szigorított börtönre, hátralévő szolgálati idejének utánszolgálatára és diplomájának elvesztésére ítéltetett, mely utóbbi az iunbrucki császári egyetemmel, hol oklevelét nyerte, közöltetett és helybenhagyott. Orvosi praxist az osztrák-magyar monarchiában és a velünk szerződéses viszonyban levő államokban nem üzhet.

Az ítélő bizottság elnöke:

Mádi Kovács s. h.
altábornagy.

Ilyen ítéletre nem volt példa az utóbbi időben.

Állami anyakönyvvezetők. Pestmegye közg. biz. ülésén az alispán bemutatta a pestmegyei állami anyakönyvvezető-helyettesek kinevező okiratait, a melyeket a közigazgatási bizottsághoz a belügyminiszter küldött le, kézbesítés végett. A kinevező okiratok szövege a következő: Az 1894. évi XXXIII. tv. cikk 6. §. alap-

ján kinevezem Önt a . . . állami anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető-helyettesnek s e minőségében a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel megbízom. Egyuttal az 1894. évi XXXIII. törvény cikk 11. §. alapján Önnel az államkincstár terhére évi . . . forint tiszteletdíjat engedélyezek, a mely Önnel a folyó évi október hó 1. napjától kezdve előleges évnegyedes részletekben a vármegye házipénztárából lesz kifizetve. A tiszteletdíjak 20—100 forint közt váltakoznak. A kisebb falvak jegyzői átlag 60 forintban, a nagyobb községbeliek 100 forintban részesülnek. Így tehát a miniszter nagyobb tiszteletdíjakat állapított meg, mint a milyeneket a közigazgatási bizottság annak idején javaslatba hozott. A belügyminiszter leküldötte — mutatóképpen — a vezetendő állami anyakönyvek egy példányát is. A kemény vászonkötésű vaskos könyvek minden egyes lapja zöldes színű círadíkból álló alapnyomással van ellátva s e fölött vannak az életviszonyokra vonatkozó rovatok nyomtatva. Kisebb jelentőségű ügyek elintézése után az ülés véget ért. A mult számunkban ismertetett kinevezések óta megjelent a pozsonyi, pest-pilis-soltkiskun-, abauj-torna- és jász-nagykun-szolnok megyei anyakönyvvezetők kinevezése. A mondott négy megyébe kinevezett a belügyminiszter 412 anyakönyvvezetőt, köztük 357 jegyzőt, 15 polgármestert, 10 szolgabíró, 8 községi bírót, 15 magánbíró, földbirtokost, nyugalmazott tisztet és hivatalnokot, 2 állami tanítót, 2 urad. gazdatisztet, 1—1 k. pénztárnokot és v. rendőrkapitányt és 1 főrendiházi tagot (gr. Bobsz József, Tisza-Kürth, Jász-n.-k. szolnok m.) 130 helyettes közt: 100 jegyzőt, 9 közs. bírót, 6 áll., 6 közs. tanítót, 3 körorvost, 2—2 városi tanácsost, járási írnokot, közgyámot, urad. főerdészt, 1—1 földbirtokost, ny. gazdatisztet, k. pénztárost, postamestert, gazd. intézőt és rendőrkapitányt.

NYILT-TÉR.

(Alak és tartalomért a beküldő felelős.)

Beküldetett.

Tekintetes Szerkesztőség!

Tisztelt olvasóinak érdekében kérjük, következő sorainknak becses lapjukban helyt adni:

Utóbbi időben gyakran kérdeztünk meg aziránt, vajon igaz-e, hogy vállalatunk egy részvénytársasággá alakult át és hogy azt Tokajban felhagyva, székhelyünket egy szomszédos várossal cseréltük fel.

Mi ezen tudakozódásokat csakis czélzatosan tévutra vezető híresztelések kifolyásának tekinthetvén, gyanítjuk, hogy czégünkkel a kereskedő-világ rovására visszaélések követtetnek el és így kötelességünknek tartjuk a következő

nyilatkozatot

közzétenni.

a) »Az Első Tokaji Cognacgyárnak Tokajban« nincs szüksége arra, hogy részvénytársaságot alakítson, mert maga is elég tőkével rendelkezik.

b) Az »Első Tokaji Cognacgyár« csakis Tokajban létezik, mert különben gyártmánya nem lenne »Tokaji« Cognac és hivale Tokajban más Cognacgyár nem létezik.

c) Csakis az Első Tokaji Cognacgyárnak Tokajban áll jogában »Tokaj város czimerét« mint bejegyzett védjegyet használni, amely védjegy a palacsokok címekjén, dugasz és kupakjain is alkalmazva van mint a valódi »Tokaji Cognac« biztos ismertető jele és arra szolgál, hogy a közönséget értéktelen utánzásoktól megóvja.

d) Az Első Tokaji Cognacgyár Tokajban a magas kereskedelmi minisztérium ellenőrzése folytán államkedvezményvel van kitüntetve és közjegyzőileg hitelesített könyvkivonat szerint 1893/1894. évben

725,130 liter bort dolgozott fel és a

Páris, Bordeaux, Haag, Nizza, London, Brüssel, Cchicago és Bécsi kiállításokon aranyéremmel és a legmagasabb díjakkal lett kitüntetve.

Kérjük a t. cz. közönséget ezen nyilatkozatunkat tudomásul venni.

Kitűnő tisztelettel

Első Tokaji Cognacgyár
Tokajban.